

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՒՈՒ ՄԱՐԶԻ
2017-2025 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
Ռ Ա Զ Մ Ա Վ Ա Ր ՈՒ Թ Յ Ա Ն

ԿԱՆԱՁՈՐ - 2017

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հապավումների ցանկ

Ներածություն.....	4
Գերակայություններ նպատակներ	
1. Աղքատության գնահատումը մարզում.....	6
2. 2.1 Արդյունաբերություն եւ մասնավոր հափված զարգացում.....	6
2.2 ՓՄՁ -----	8
2.3 Տեղեկավարական Տեխնոլոգիաներ.....	8
2.4 Հրոսաշրջություն.....	9
3. Գյուղատնտեսություն -----	10
4. Բնապահպանություն.....	13
5. Սոցիալական ոլորտ	15
4.1 Կրթություն.....	15
4.2 Մշակույթ, սպորտ եւ երիտասարդության հարցեր.....	18
4.3 Առողջապահություն	19
4.4 Սոցիալական պաշտպանություն.....	20
6. Ենթակառուցվածքներ	22
5.1 Տրանսպորտ եւ ճանապարհաշինություն.....	21
5.2 Ջրամատակարարում եւ ջրահեռացում	23
5.3 Գազամատակարարում (գազիֆիկացում).....	23
5.4 Էներգետիկա.....	24
7. Քաղաքաշինություն.....	24
8. 9.1 Տարածքային կառավարում.....	25
9.2 Տեղական ինքնակառավարում.....	26
9.3 Քաղհասարակություն.....	27
9.4 Արտակարգ իրավիճակներ, բնակչության եւ տարածքների պաշտպանություն.....	28
9. Մշտադիտարկում.....	28
10. Ֆինանսավորում.....	29

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1- ՀՀ Լոռու մարզի 2018թ.-ի գործունեության ծրագրի տրամաբանական հենք

ՀԱՎԵԼՎԱԾ2 - ՀՀ Լոռու մարզի 2018թ.-ի գործունեության ծրագրով նախատեսված ֆինանսավորումն ըստ միջոցառումների

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3 - ՀՀ Լոռու մարզի 2018թ.-ի գործունեության ծրագրով նախատեսված ֆինանսավորումն ըստ աղբյուրների

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀՌ	Հայաստանի զարգացման ռազմավարություն
ՀՏՀՌ	Հայաստանի տարածքային զարգացման ռազմավարություն
ՀՏՀՀ	Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամ
ԵՄ	Եվրոպական Միություն
ՀՆԱ	Համախառն ներքին արդյունք
ՏԿՀՆ	Տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմին
ՄԳ	Մոնիտորինգ և գնահատում
ԱՎԾ	Ազգային վիճակագրական ծառայություն
ՍՊԸ	Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ
ՏՀ	Տարածքային զարգացում
ՏՀՌ	Տարածքային զարգացման ռազմավարություն
ՄՀՌ	Մարզի զարգացման ռազմավարություն
ՖՀ ՊԱԿԱ	Ֆրանսիայի Հանրապետության Պրովանս Ալպեր Լազուրի Ափ Ռեգիոն
ՓՄՁ ԶԱԿ	Փոքր եւ միջին ձեռներեցության զարգացման ազգային կենտրոն
ԳԾ	Գործունեության ծրագիր

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ	Լոռու	մարզի	2018
թվականի գործունեության ծրագիրը մշակվել է ՀՀ կառավարության 2017 թ. հուլիսի 6-ին իստիթիվ 29 արձանագրային որոշմամբ հաստատված ՀՀ Լոռու մարզի 2017-2025 թթ. զարգացման ռազմավարության (ՄՀՌ) հիման վրա: Ծրագրում ներառվել են ՀՀ կառավարության 2017 թվականի դեկտեմբերի 7-ին կայացած նիստի N 29.7/[431977]-17 N51 արձանագրությամբ ստորված հանձնարարականից ուցանիշներն ուղղությունները, ինչպես նաև հաշվի են առնվել ՀՀ ՏԿԶ նախարարության կողմից մշակված «ՀՀ մարզպետների կողմից կատարված աշխատանքների գնահատման չափորոշիչները»:			

2018թ.-ի գործունեության Ծրագիրը նպաստելու է ՄՀՈՒ-ով սահմանված նպատակներին եզերակայությունների իրականացմանը: Տարեկան ծրագրում ներառված են 2018 թվականի ՀՀ պետական բյուջեի, համայնքային բյուջեի, մասնավոր ներդրումներով, դոնորներով, միջազգային և այլ կազմակերպությունների կողմից Լոռու մարզում ընթացիկ տարում նախատեսվող ներդրումային ծրագրերը: Ոլորտների «տրամաբանական հենք» համակարգով նախանշված են ծրագրի միջոցառումները, որի մշտադիտարկման աշխատանքները կիրականացվեն ՀՀ Լոռու մարզպետարանի կողմից:

ՄԶՌ-ով սահմանվել է մարզի զարգացման տեսլականը, այն է՝ ունենալ բազմաճյուղ, զարգացած մարդկային ռեսուրսներ, արդիականացված գյուղատնտեսություն և զարգացած զբոսաշրջություն, ՏՏ ոլորտ:

2018թ.-ի գործունեության ծրագրի հիմքում ընկած է ՄԶՌ-ն նպատակներ՝

- 1) մարզի տնտեսական աճի ապահովում
 - 2) մարզի երեք տարածաշրջանների համաչափ զարգացման ապահովում
 - 3) տարածքային և տեղական զարգացման կառավարման կարողությունների և համակարգերի զարգացում
- ՄՀՌ-ի հիմնական գերակայություններն են
- 1) արտահանմանը միտված արդյունաբերության զարգացում
 - 2) ինտենսիվ գյուղատնտեսության զարգացում
 - 3) մշակութային, գյուղական տուրիզմի զարգացում

Լոռու ՄՀՌ-ի 2018թ.-ի գործունեության ծրագրի իրագործման արդյունքում ակնկալվում է ստանալ հետևյալ չիմնական արդյունքներ՝

- ✓ Մարզի մեկ շնչի հաշվով ՀՆԱ-ի աճ
- ✓ Ոչ գյուղատնտեսական ֆորմալ զբաղվածների թվի աճ
- ✓ Ակտիվ կազմակերպությունների թվի ավելացում
- ✓ Գործազրկության մակարդակի նվազեցում
- ✓ Աղքատության մակարդակի նվազեցում
- ✓ Նորագույն տեխնոլոգիաների ոլորտի մասնագետների ավելացում
- ✓ Մարզային վարչակազմերի բարձրագույն կրթությամբ աշխատակիցների աճ

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

- ✓ *Մարզային և համայնքային աշխատողների վերապատրաստման ծրագրերի իրականացում՝ նվիրված մարզային/տեղական զարգացմանը*

Սույն փաստաթղթի կազմման հիմնական նպատակներն են՝

- նկարագրել ՄԶՌ-ի գերակայություններին և նպատակներին հասնելու 2018թ.-ին իրականացվելիք միջոցառումները
- ներառել միջոցառումների իրականացման ցուցանիշները և արդյունքները տրամաբանական հենքում
- համադրել իրականացվելիք միջոցառումներն ըստ ոլորտների և ֆինանսական աղբյուրների.

1. ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ՄԱՐԶՈՒՄ

ՀՀ Լոռու մարզի համախառն ներքին արդյունքը 2016թ.-ի դրությամբ կազմել է 225.0 մլրդ դրամ: Մեկ շնչի հաշվով մարզի ՀՆԱ-ն 2016թ.-ին կազմել է 1 000.026 դրամ միջին հանրապետական ցուցանիշի 59%-ը:

Լոռու մարզի 2017-2025թթ. զարգացման ռազմավարությունում բավարար կերպով գնահատված է աղքատության մակարդակը մարզում, այն կազմում է.

Տարեթիվ/մակարդակ	Աղքատության	Ծայրահեղ աղքատության
2015թ.	36.2%	2.8%
2016թ.	35.8%,	2.7%
2017թ. կանխատեսում	35.2%	2.6%
2018թ. կանխատեսում	34.6%	2.5%

Նորաշխատատեղերի բացման շնորհիվ աղքատության մակարդակը 2018թ.-ին կկրճատվի 0.6%-ով եւ գործազրկության մակարդակը կնվազի 0.8%-ով:

Մարզում աղքատությունը եւ գործազրկության ցածր մակարդակը պայմանավորող հիմնական գործոնները մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացման խոչընդոտներն են, որոնց հիման վրա նախանշվել են աղքատության հաղթահարման ռազմավարությունն ու համապատասխան միջոցառումները:

2. ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՓՄՁ, ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾ, ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐ

Արդյունաբերության, Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության, ինչպես նաև մասնավոր հատվածի զարգացումը մարզում աղքատության կրճատման և տնտեսական զարգացման ամենակարևոր ուղղություններից մեկն է: Այս կապակցությամբ ՄՁՌ-ով առաջարկվում է բիզնես պլանավորման և կառավարման տարածաշրջանային հատուկ մոտեցումների կիրառման միջոցով մարզում բարձրացնել գործարարական ակտիվությունը, հատուկ ուշադրություն դարձնել վարտահանմանն ուղղված արդյունաբերության զարգացմանը, մասնավորապես՝ հանքարդյունաբերության, թեթև արդյունաբերության, սննդի արդյունաբերության և ՏՏ ոլորտին:

Մարզում ոլորտի հիմնախնդիր են հանդիսանում մեքենաշինության եւ թեթև արդյունաբերության գործող կազմակերպությունները, որոնք աշխատում են հիմնականում իրենց հզորությունների 15-30% սահմաններում, ունեն վերազինման կարիք նոր սարքավորումներով և տեխնիկայով, ինչպես նաև նոր շուկաների բացահայտման:

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

Մասնավոր հատվածի զարգացման հիմնախնդիրների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մարզի տնտեսության հետագա զարգացման համար անհրաժեշտություն է ՓՄՁ-ների նցուցաբերվող աջակցությունը, առանձին ոլորտների և տարածաշրջանների մակարդակով անցում կատարել մասնավոր հատվածի զարգացման ծրագրային միջոցառումների հրականացմանը, համայնք-մասնավոր հատվածի համագործակցությանը, մարզի տնտեսության մեջ նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը:

2018թ.-

ին մարզի համար առաջնային կլինեն արտահանող արդյունաբերական ոլորտների՝ հանքագործական,

թեթեւեւ նյութերի արկությունների հետագա զարգացումը եւ արտադրության ծավալների աճը: Նախատեսվում է արտահանման ծավալները 2017թ.-ի համեմատ ավելացնել 3%-ով:

Մարզում կիրականացվեն միջոցառումներ, որոնց արդյունքում միջին ձեռնարկությունների կողմից թողարկվող արտադրանքի տեսակարար կշիռը 2018թ.-ին արդյունաբերական արտադրանքում կբարձրանա 1.5%-ով:

2017թ.-ի նոյեմբերի դրությամբ Լոռու մարզում գործող ձեռնարկությունների քանակը 8968, որտեղ աշխատատեղերի թիվը կազմել է 19825:

2018թ.-ին Լոռու մարզում Արդյունաբերություն, ՓՄՁ, մասնավոր հատված, ՏՏԵՎ զբոսաշրջություն ոլորտում նախատեսված ներդրումների ծավալը կազմում է 19.6 մլրդ դրամ, որի արդյունքում ակնկալվում է ձեռնարկությունների թվի ավելացում 1.1%-ով (կամ 100-ով) եւ աշխատատեղերի ավելացում ավելի քան 1131-ով:

2.1 Արդյունաբերություն եւ մասնավոր հատվածի զարգացում

ՀՀ Լոռու մարզի տնտեսության առաջատար ճյուղն է արդյունաբերությունը, որի հիմնական ուղղությունները հանքագործական, մշակող (մասնավորապես՝ մետաղագործական, սննդի և թեթև) արդյունաբերություններն են (Վանաձորում՝ թեթև արդյունաբերությունը և մեքենաշինությունը, Ստեփանավանում, Տաշիրում և Սպիտակում՝ սննդի արդյունաբերությունը):

Չնայած համաշխարհային տնտեսությունում անկայունության որոշակի սպասումների, 2018 թվականի համար մարզի արդյունաբերության գերակա ճյուղերում մասնավոր ընկերությունների, ներդրողների և ֆինանսական կառույցների կողմից նախատեսվել է.

- ❖ Հանքարդյունաբերություն **1,6 մլրդ դրամ**
- ❖ Մշակող արդյունաբերություն եւ այլ **6,585 մլրդ դրամ**

Մարզի հանքարդյունաբերության առաջատարը Թեղուտ ՓԲԸ-ն է, որը 2018թ.-ին նախատեսում է ներդրումներ, տարեվերջին կապահովի կայուն աշխատատեղեր: «Սագամա Ր» ՍՊԸ-ն, վերալիցենզավորման արդյունքում, 2018թ.-ին նախատեսում է մեկնարկել հետախուզական աշխատանքներ, տարեվերջին ընկերությունը վերագործարկելու համար, (ներդրումների ծավալը 350.0 մլն դրամ):

Իրանական«ՌադսանեՎաշամիրգրուպ» ՍՊԸ-ն 2017թ.-ին մարզկենտրոնում և կենտրոնացված աշխատանքներին կարողնելու գործարանի կառուցումը, որին ներդրում են բերում 2018թ.-ին կկազմի 5.0 մլրդ դրամ:

Կարիարտադրության բնագավառում «Դարբեագսընկերությունը» նախատեսում է 1.2 մլրդ դրամ ներդրումներ, արդյունքում նոր աշխատատեղերի թիվը կավելանա մինչև 700-ով:

2.2 Փոքր եւ միջին ձեռներեցություն

Լոռու մարզի կազմակերպությունների մեծամասնությունը ՓՄՁ-ներ են, սակայն արդյունաբերական արտադրանքի ընդհանուր ծավալում շուրջ 76%-ը բաժին է ընկնում 9 խոշոր արդյունաբերական կազմակերպություններին, փոքր և միջին բիզնեսին՝ 24%-ը:

2018թ.-ին ՓՄՁ ոլորտի ներդրումների ծավալը կազմում է 8.242 մլրդ դրամ:

2018թ. Լոռու մարզում ՓՄՁ ՁԱԿ-ի Լոռու մասնաճյուղի կողմից նախատեսվող միջոցառումների համար պլանավորված է շուրջ 330.0 մլն ՀՀ դրամ: Գրասենյակի գործունեության շրջանակներում կիրականացվեն բազմաբնույթ միջոցառումներ, այդ թվում՝

1. ՓՄՁ-

խոբյեկտներին գործարար տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցություն օրենսդրական դաշտում կատարված փոփոխությունների վերաբերյալ:

2. ՓՄՁ-ի սուբյեկտներին ուսուցողական, վարկային երաշխավորությունների, ֆինանսական և ներդրումային աջակցություն:

3. ՓՄՁ-ի սուբյեկտների միջազգային համագործակցության ընդլայնման ապահովում ՓՄՁ ՁԱԿ-ը Լոռու մարզում կշարունակի իրականացնել ԵՄ համաֆինանսավորմամբ իրականացվող «Տարածաշրջանային ՓՄՁ-ների մրցունակության խթանումը» ծրագիրը, բաղկացած երեք բաղադրիչներից՝ «Ենթակառուցվածքների զարգացում», «Ձեռնարկատիրության զարգացում», «Զբաղվածության խթանում», արժեքը 270.0 մլն դրամ:

Հայաստանի Վորլդ Վիժըն միջազգային կազմակերպության միջոցով Թումանյանի եւ Ստեփանավանի տարածաշրջաններում իրականացվելու է «Տնտեսական զարգացման» տեղական արժեքի զարգացում ծրագիրը, արժեքը 14.155 մլն դրամ:

Զբաղվածության մարզային գրասենյակների միջոցով 2018թ.-ին մարզում կիրականացվեն գործատուներին աջակցման ծրագրեր շուրջ 168.1 մլն դրամ արժողությամբ, այդ թվում՝

✓ Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության տրամադրում

✓ Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքային ունակությունների և կարողությունների ձեռքբերման համար միանվագ փոխհատուցում գործատուին:

Քննարկման փուլում է Սեզոնային զբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսությանն աջակցության տրամադրման ծրագիրը:

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

2.3 Տեղեկատվական Տեխնոլոգիաներ

ՀՀ կառավարության 2014թ. փետրվարի 13-ի N 227-Ա որոշման համաձայն Ձեռնարկությունների ինկուբատոր հիմնադրամը (ՁԻՀ) ստանձնեց Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնի (ՎՏԿ) գլխավոր օպերատորի պարտականությունները: ՎՏԿ-ն իր գործունեությունը ծավալում է երեք հիմնական ուղղություններով՝

1. Մասնագիտական կարողությունների զարգացում,
2. Բիզնես զարգացում և ակսելերացիա,
3. Կառավարվող աշխատանքային տարածք:

Ներկայումս ՎՏԿ-ում գործում է 7 ընկերություն, որն ապահովել է 61 աշխատատեղ: Կենտրոնի պատասխանատուների աջակցությամբ 2017թ.-ին 7 թիմեր կարողացել են մասնակցել «Աջակցություն ՓՄՁ զարգացման Հայաստանում» Գերմանիայի ՏՀԵԶ նախարարության շրջանակներում ՁԻՀ-ի կողմից իրականացվող «Բիզնես զարգացման աջակցություն նորարար տեխնոլոգիաների ուղղվածություն ունեցող ատարտափերին» համաֆինանսավորվող դրամաշնորհային ծրագրին: Արդյունքում հաղթած 2 թիմ 2018թ.-ից կգործի ՎՏԿ-ում:

Կազմակերպվում են ձեռնարկատիրական եւ կառավարման հմտությունների զարգացմանը նվիրված սեմինարներ եւ դասախոսություններ, մարզում գործող ընկերություններին տրամադրվում են խորհրդատվություն:

Համաձայն ՄՁՌ-ի նպատակների, կանխատեսվել է ՏՏ ոլորտի մասնագետների աճ մարզում, որի 4%-ը նախատեսվում է 2018թ.-ին:

2018թ.-ին ՀՀ-ի կողմից կներգրավվեն եւս 7 ընկերություն ՎՏԿ-ում գործելու համար, ձեւավորելով 100

նոր աշխատատեղ: Մարզում գործող ձեռնարկություններին կտրամադրվի խորհրդատվություն, կկազմակերպվեն մասնագետների եւ աշակերտների դասընթացներ, միջոցառումներ, այդ թվում ՀՀ-ում զբոսաշրջության զարգացմանն ուղղված գաղափարների հեքլթոն եւ ճարտարագիտական 2-րդ համաժողով-ցուցահանդեսը:

2018թ.-ին Լոռու մարզում կբացվի Հայաստանի Մանուկներ Հիմնադրամի կողմից ՍՄԱՐԹ կենտրոնը, որի նպատակը գյուղական կյանքի ակտիվացումն է, դպրոցահասակ երեխաների եւ երիտասարդների կարողությունների եւ ունակությունների զարգացումը: Կենտրոնը կապահովի շուրջ 50 նոր աշխատատեղ:

2.4 Զբոսաշրջություն

Մարզում գործում են 16 հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտներ՝ 2000 մարդ/օր հզորությամբ: Հյուրատների թիվը արագորեն աճում է հատկապես գյուղական համայնքներում: Զբոսաշրջիկների թիվը վերջին 3 տարում եռապատկվել է (շուրջ 90.0 հազ. զբոսաշրջիկ), որոնցից 21.7%-ն են միայն օգտվել հյուրանոցային ծառայություններից: Ոլորտի զարգացման համար վերջին 5 տարիներին ստեղծվել են զբոսաշրջային կենտրոններ Ալավերդի, Դսեղ, Ստեփանավան, Սպիտակ, Փամբակ համայնքներում:

Զբոսաշրջիկների թվի ավելացման եւ մարզի գրավչությունը բարձրացնելուն պատակով, ոլորտի զարգացմանն ուղղված բազմաթիվ

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

րագրերեն մշակվել մարզպետարանի Եւ
միջազգային համագործակցության շրջանակներում: Այդ թվում 2018թ.-ին նախատեսվում է՝
ՀՀ կառավարության աջակցությամբ,
ՖՀ ՊԱԿ Առեգիոնի հետ համատեղ «Լոռու» տուրիզմի զարգացման հիմնադրամի «Թումանյան
աշխարհ» զբոսաշրջության գրասենյակի կողմից *Մորզանի անվան ցուցասրահ-
թանգարանի ստեղծման ծրագիրը, շուրջ*

73.08 մլն դրամ արժողությամբ: Ֆինանսական լրացուցիչ ներդրումների առկայության դեպքում
5այլ

ծրագրերի եւ կյանքի կոչվեն, որոնց նախահաշվային արժեքը կազմում է շուրջ 208.65 մլն դրամ,
ստեղծելով 16-19 նոր աշխատատեղեր:

2018թ.-

ին ծրագրերի հրականացվեն է կոտուրիզմի զարգացման ուղղությամբ դեպի պատմամշակութային
կոթողներ տանող ճանապարհների բարելավման,
զբոսաշրջային երթուղիների մշակման, հյուրատներին եւ այլ բնակառույցների ստեղծման ուղղու
թյամբ:

Եւ համաֆինանսավորմամբ ՀՀ Լոռու, Արմավիրի եւ Սյունիքի մարզերում հրականացվո
ղ «Տարածաշրջանային ՓՄՁ-ների մրցունակության խթանումը»
ծրագրի ենթակառուցվածքային բաղադրիչի շրջանակներում նախատեսվում է ՀՀ Լոռու մարզ
ում «Ճամփեզրյա կայանի» կառուցումն ու գործարկում (Ծրագրի արժեքը
270.0 մլն դրամ): Այն կհանդիսանա տարածաշրջանային տնտեսական զարգացման ուղղված
ազմաֆունկցիոնալ կառույց,

որը կծառայի նաեւ որպես՝ տեղեկատվական կենտրոն այցելուների հաշտության շրջի կենտրոնի համար տ
եղեկատվություն կտարածվի մարզի զբոսաշրջային գրավչությունների հաշտությունների վեր
աբերյալ: Կայանի կողմից հետագա ու մկարող են կազմակերպվել նաև տեղական ապրանքների
ցուցահանդեսներ, տոնավաճառներ, փառատոներ,
վարպետաց դասեր և այլ միջոցառումներ՝ տարածաշրջանի գրավչությունները և տեղական արտ
ադրանքը ներկայացնելու և առաջնորդելու նպատակով:

Հայաստանի Վորլդ Վիժն միջազգային կազմակերպության միջոցով հրականացվելու է
«Զբոսաշրջության զարգացման և երիտասարդների ձեռնբերության»

ծրագիրը, որի արժեքն է 11.495 մլն դրամ:

2018թ.-ի հրականացման համար Վանաձոր, Ալավերդի, Լոռի բերդ,
Տաշիրի համայնքների կողմից մշակվել են զբոսաշրջության խթանման ու զարգացման ուղղվա
ծ ծրագրեր, որոնք կյանքի կոչվեն ներդրումների առկայության դեպքում:

1. Վանաձորի գրավչության բարձրացման ծրագիր (5 ենթածրագրերով)

2. Վանաձոր, Ալավերդի, Լոռի բերդ,

Տաշիրի համայնքներում ենթակառուցվածքների զարգացման ներդրումային ծրագրեր
Ոլորտի ներդրումային ծրագրերի արժեքը կազմում է 3.179 մլրդ դրամ, նախատեսվող
աշխատատեղերի թիվը 65:

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Լոռու մարզում առկա ֆերմերային տնտեսությունների թիվը.

- ✓ փոքր տնտեսություններ - 587 (9-ով ավելացել է նախորդ տարվա նկատմամբ)
- ✓ միջին տնտեսություններ – 198 (6-ով ավելի նախորդ տարվա նկատմամբ)
- ✓ խոշոր տնտեսություններ – 37 (1-ով ավելի)

Գյուղատնտեսությունում արդիական տեխնոլոգիաների ներդրման ուղղությամբ լիզինգի աջակցության պետական ծրագրով մարզում 2017թ.-ին տրամադրվել է է 11 միավոր գյուղտեխնիկա՝ 7 շահառուի:

Մարզում առկա է 3 սպանդանոց, որից 2-ը գործող՝ «Խաչիկ Տիտանյան» Ա/Զ (Թումանյանի տարածաշրջանում), «Միտք-Կ» ՍՊԸ (Գուգարքի տարածաշրջանում), իսկ «Բոզոյան» ՍՊԸ (Տաշիրի տարածաշրջանում) գտնվում է գործարկման փուլում:

Ըստ ՄԶՌ-ի ոլորտի հիմնախնդիրներն են մշակաբույսերի միջին բերքաբերությունը, որը զիջում է հանրապետական միջին ցուցանիշներին: Պարճառները հիմնականում ինտենսիվ տեխնոլոգիաների, մարզի կլիմայական պայմաններին հարմարեցված սերմացուների բացակայությունն է, գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆիզիկական և բարոյական մաշվածությունը:

Մարզի ցանքատարածությունները բնական աղբյուրից պաշտպանելու համար անհրաժեշտ են կարկտակայաններ: Նվազել են պողպատալարերը (2.3 հազ. հա): Ոռոգելի 9 610 հա հողատարածքներից փաստացի ոռոգվում է շուրջ 2.5-3.0 հազ. հա-ն:

Գյուղատնտեսության զարգացման համար խնդիր է մնում համայնքների հանդամիջյան և դեպի հեռահար արտավայրեր-խորհարք տանող անբարեկարգ ճանապարհները:

Բնագավառում 2018թ.-ին կիրականացվեն շուրջ

4.406 մլրդ դրամ ինտերդումներ, որի արդյունքում կատեղծվի 160 նոր աշխատատեղ.

Մարզում առկա 42095 հավաքելահողերից յուրաքանչյուր տարի մշակվում է 65-75%-ը: Նախատեսվում է 2018թ. վարելահողերին պատակային օգտագործումը ավելացնել 2104 հա-ով (կամ 5%-ով):

ՀՀ ԳՆ-ի ցուցանիշները եկատության համաձայն Լոռու մարզում.

✓ Կհիմնվեն ժամանակակից տեխնոլոգիաներով հագեցած, 1.5 հա ինտենսիվ եկակարկտային ցանցերով ցանկապատված այգիներ, 1-ից մինչև 10 հեկտար այգետնկումներն 0.5-ից մինչև 5 հա հատապտղանոցներ: Տնտեսավարողներին պետական աջակցության շրջանակներում կտրամադրվեն սուբսիդավորվող վարկեր:

✓ Գյուղատնտեսությունում տնտեսավարողներին կարկտապաշտպան ցանցային համակարգերի ներդրման համար մատչելի պայմաններով կտրամադրվեն նպատակային վարկեր՝ վարկի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորմամբ:

✓ Կիրականացվի գյուղատնտեսության ոլորտում տնտեսավարողներին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման մեխանիզմների վերանայում, նպա-

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

տակ ունենալով շահառուների ուսուցումը, արդիական տեխնոլոգիաների ներդրումը, տնտեսությունների խոշորացումը, վարկառուների ռեեստրի վարումը: Վարկավորման ժամկետը կսահմանվի մինչև 5 տարի, ելնելով ներդրումների ուղղվածությունից: Սոցիալական աջակցություն ստացող սահմանամերձ բնակավայրերի տնտեսավարողներին և գյուղատնտեսական կոոպերատիվներին վարկերը կտրամադրվեն 3% տոկոսադրույքով, իսկ հանրապետության մնացած համայնքների տնտեսավարողներին՝ 5% տոկոսադրույքով:

Անասնաբուծության ոլորտում անասնավորներ դրումների արդյունքում կիրականացվեն՝

Տաշիրի տարածաշրջանում «Բոզոյան»

ՍՊԸ-ի կողմից 2018թ.-

ինկսպեկտիվի խոզաբուծական տնտեսության 500 խոզամոր հաշվարկով, ներդրման չափը 1.0 մլրդ դրամ, որը կբերի թվով 40-50 աշխատատեղերի ստեղծում, տեղական արտադրության խոզի մսի ծավալների ավելացում (տարեկան կարտադրվի 600 տոննա խոզի միս), մարզում խոզերի բարձրարժեք եղերի բուծում:

Ստեփանավանի տարածաշրջանում «Տերտերյան Տրեյդ»

ՍՊԸ-

ի կողմից կհիմնվի չխաբուծական տնտեսություն՝ 10 000 գլուխ գլխաքանակով, ներդրման գումարը 2.5 մլրդ դրամ, որը կբերի թվով 70 աշխատատեղերի ստեղծում, տեղական չխաբուծական արտադրության ծավալների ավելացում՝ տարեկան 400 տոննա:

Սպիտակի թռչնաբուծական ֆաբրիկայում մինկուբատորային արտադրամասի կառուցում՝ ներդրման գումարը 700 մլն. դրամ, որը կբերի նոր աշխատատեղերի ավելացում, տեղական արտադրության թռչնամսի ավելացմանը:

Սպիտակի և Ստեփանավանի տարածաշրջաններում կհիմնվեն 2 նոր սպանդանոցներ՝ տարեկան 21000 տոննա հզորությամբ և կգործարկվի Տաշիր համայնքում կառուցված սպանդանոցը, որը կապահովի սանիտարահիգիենիկ պահանջներին համապատասխան պայմաններում սպանդի իրականացում:

Կգործարկվի 2017թ. Գյուղատնտեսության զարգացման հիմնադրամի ծրագրի արդյունքում Մեծ Պարնի համայնքում հիմնված անասնաբուծական սպասարկման կենտրոնը, որը կտանի տարածաշրջանի անասնաբուծական ծառայության սպասարկման որակի բարձրացման, կենդանիների արհեստական սերմնավորման աշխատանքների սպասարկման միջոցով տարածաշրջանի գյուղ. կենդանիների տոհմային գենոֆոնդի բարելավում:

ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության /ԱՄՆ ՄԶԳ/ԱՐԴԻ ծրագրի շրջանակներում կհիմնվի Արջուտ համայնքում կաթի հավաքման կետ, որը կնպաստի՝ հավաքված կաթի պահպանմանը համապատասխան ջերմային պայմաններում, կաթնատու կովերի գլխաքանակի ավելացմանը:

2018թ.-ին կավելացվի Շնող. Մեծ Այրում համայնքներում գործող և «Ռոգֆոուտ» ՍՊԸ-ի կողմից հիմնված սառնարանային տնտեսությունների արտադրության ծավալները, տնտեսությունների հզորությունը 400 տոննա: Թումանյան համայնքում մշակվել է սառնարանային տնտեսության հիմնման նոր ծրագիր:

Գյուղատնտեսական ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծրագրային դասնթացների իրականացում - Դասընթացների

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

արդյունքում մասնակիցների կողմից ձեռք բերված հավաստագիրը հիմք կհանդիսանա մասնակցել գյուղատնտեսական ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծրագրին և ստանալ գյուղատնտեսության զարգացման համար մատչելի վարկեր:

Ըստ ՀՀ ԳՆ տրամադրած տեղեկատվության համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության երկրորդ ծրագրի շրջանակներում նախատեսվող աշխատանքներն են- Թվով 3 համայնքի արոտների ջրարբիացման համակարգերի շինարարություն՝ մոտ 105.0մլն.դրամ, թվով 6 համայնքի «Արոտագտագործողների միավորում» սպառողական կոոպերատիվների շուրջ 30 միավոր գյուղտեխնիկայի տրամադրում՝ մոտ 70.0մլն.դրամ, թվով 8 համայնքի «Արոտագտագործողների միավորում» սպառողական կոոպերատիվների շուրջ 850 անդամի ուսուցում:

Պետական ֆինանսավորմամբ 2018թ. տարբեր հիվանդությունների դեմ պատվաստում կստանան 82 000 գլուխ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ, 35000 գլուխ մանր եղջերավոր կենդանիներ, 15500 գլուխ խոզեր, 280000 թև թռչուններ (ներկայացված են ոչ պաշտոնական տվյալներ):

Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի կողմից, ԵՄ ֆինանսավորմամբ 2018թ.-ին նախատեսված «Ճամփեզրյա կայանի» կառուցումը կծառայի նաև գյուղացիական տնտեսությունների կողմից արտադրվող գյուղ. մթերքների վաճառակետ:

Մարզի ոռոգման ոլորտում 2018 թ.-ին նախատեսվում է իրականացնել

Ջրանցքների մաքրում (ձեռքով և մեխանիզմով) 3.56 հազ.խմ ծավալով կամ 47.6կմ ընդհանուր երկարությամբ: Մաքրման աշխատանքների իրականացման համար պետ. բյուջեից 2018թ.-ին նախատեսվում է՝ 6.2մլն. դրամ: Ցանցերի նորոգում -նորոգման աշխատանքների կատարման համար 2018թ.-ին նախատեսվում է՝ 1.379 մլն. դրամ:

Ընդհանուր առմամբ «Լոռի» ՋՕԸ-ի կողմից 2018թ.-ի համար նախատեսվում է՝ 17.0մլն. դրամ ֆինանսավորում:

Պետական աջակցություն կցուցաբերվի ոռոգման արդյունավետ համակարգերի (կաթիլա-յին ոռոգման) ներդրման գործընթացում, նպատակային վարկերի տոկոսադրույքի մասնակի սուբսիդավորման միջոցով, բարձրացնելով վարկավորման մատչելիության մակարդակը:

Ի կատարումն ՀՀ կառավարության 7 դեկտեմբերի 2017 թվականին իստի 29.7/[431977]-17 N 51 արձանագրության 7-րդ կետի հանձնարարականի.

«Լոռի» ՋՕԸ-ի 2018թ.-ի բյուջեի նախագիծը կազմվելիս հաշվի է առնվել, որ Լոռու մարզում ոռոգելի հողերի մշակման ծավալները (ըստ նախնական 2018թ. կազմված ջրօգտագործման պլանի) 2017թ. հունիս-հոկտեմբերի միջին փաստացի ոռոգված 1941 հա հողա տարածքների փոխարեն նախատեսվում է ոռոգել 2294 հա:

Ոռոգելի հողա տարածքների ավելացման կարևոր նախապայմանը համայնքներին երթի նցանցի վերանորոգումն է, որի համար նախատեսված ֆինանսական միջոցը կազմում է 13.79մլն. դրամ:

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

Գյուղատնտեսության ոլորտում դաշտավարության և անասնաբուծության ճյուղերի հետ կապված հաշվառման համակարգի արմատավորումը և թերությունների վերացումը հնարավոր է իրականացնել մարզպետարանի անմիջական հսկողության ներքո՝ մարզպետարանի կողմից ստեղծված մարզային հանձնաժողովի կողմից ամփոփված արդյունքները ներկայացնելով փարաձքային վիճակագրական ծառայություն:

5.ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Լոռու մարզը հարուստ է տարբեր տեսակի օգտակար հանածոներով և իր նշանակությամբ երկրորդն է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Մարզի տարածքում հանքարդյունահանման աշխատանքներ են իրականացնում շուրջ 35 կազմակերպություններ, որոնցից 5-ը իրականացնում են մետաղական հանքավայրերի շահագործում (Ալավերդու, Շամլուղի պղնձի, Թեղուտի պղինձ-մոլիբդենային և Մղարթի ու Արմանիսի ոսկի-բազմամետաղային հանքավայրերը):

Մարզում արտանետումների քանակը բարձր է հանքարդյունաբերության և մեքանիկական հաշվին: Մթնոլորտի աղտոտվածությունը մեղմելու նպատակով մարզի փարաձքում վերջին տարիներին կատարվել է անտառտնկման և կանաչապատման աշխատանքներ:

Ըստ ՄՁՌ-ի մարզի 43 համայնքներում կազմակերպվում է կանոնակարգված աղբահանություն, մարզում գործող աղբավայրերը չեն համապատասխանում միջազգային չափորոշիչների պահանջներին:

Առ 31.12.2017թ.-ի դրությամբ մարզում՝ փակված աղբավայրերի թիվը 339 է, շահագործվող աղբավայրերի թիվը 9-ը, մշակվել աղբահանության սխեմա, ֆիզիկական երաժարանական անձանց հետ կնքել 2627 պայմանագիր (տարեսկզբի 1376-ի փոխարեն) եւ հավաքագրված գումարների տեսակարար կշիռը կատարած ծախսերի մեջ 46.9%-ից արձեւել 48.1%: 2018թ. նախատեսվում է շահագործվող աղբավայրերի թիվը հասցնել 7-ի և աղբահանություն իրականացնող բնակավայրերի թիվը՝ 104-ի, հավաքագրվող աղբահանության վճարները 353.96 մլն դրամ, որից 98.9 մլն դրամը իրավաբանական անձանցից:

ՀՀ Լոռու մարզի համայնքներում աղբահանության աշխատանքներն իրականացնելու համար, բոլոր 56 համայնքների ղեկավարներին հանձնարարվել է ծախսերն ախաբեսել 2018 թվականի բյուջեն կազմելիս, ինչպես նաև աղբահանության պայմանագրեր կնքել համայնքի բնակչության և համայնքում գործող տնտեսվարող սուբյեկտների հետ:

Պայմանագրերի կնքումն իրականացվելու է համաձայն ՀՀ ՏԿԶ նախարարի հանձնարարական կից գործընթաց փերիկիրառման մեթոդական ուղեցույցի:

Համայնքների ղեկավարներին առաջարկվել է ինչպես իրենց բյուջեների, այնպես էլ ընդհանուր ալկազմակերպությունների միջոցով ձեռք բերել ժամանակակից տեխնիկա՝ սանիտարական մաքրման աշխատանքները պարշաճ իրականացնելու համար:

Մարզի բնապահպանական իրավիճակը բարելավելու նպատակով 2018թ. նախատեսվում է իրականացնել ի տեսլալ աշխատանքները:

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

«Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարներին պատկառելի օգտագործման մասին»

ՀՀ օրենքի համաձայն պետական բյուջեից վնասակար ազդեցության ենթարկվող մարզի համայնքներին 2018թ.

բնապահպանական ու առողջապահական ծրագրերի կատարման համար նախատեսված է հատկացնել.

Ալավերդի համայնքին - 182.6 մլն. դրամ, այդ թվում

➤ 2018թ.

ընթացքում «Էյ-Թի-

Փի» բարեգործական հիմնադրամի կողմից նախկինում հիմնադրված անտառ մշակույթների փնտրման,

ցանկապատիվ երանդորդման աշխատանքները կալանավորվեն տարվա սկզբին իրականացվող ուսումնասիրությունների ցիկլից, ըստ անհրաժեշտության: Նախնական պլանավորմամբ նախատեսվում է ավարտել ծառատնկման աշխատանքները Տաշիրի քաղաքի

25 համակերտ ունեցող տարածքում: Լրացուցիչ հետազոտությունների ցիկլից ծառատնկման աշխատանքներ կիրականացվեն անմիջապես համայնքային տարածքներում:

➤ Թեղուտի ծրագրի շրջանակներում ՀՀ բնապահպանության նահանգային տեսության նախարարների 2008թ.

համատեղ ընդունված հրամանում կատարված փոփոխություններով նախատեսվում է

180 հապտղատու այգիների հիմնման աշխատանքներ իրականացնել Շնողև Թեղուտի համայնքների գյուղացիական տնտեսություններին մասնավոր տարածքներում: 2015-17թթ.

ընթացքում Շնողևի համայնքում իրականացվել են 30

հապտղատու այգիների հիմնման աշխատանքներ (արքայանարինջ 10.8 հա, կեռաս 1.9 հա, խնձոր 3.4 հա, դեղձ 4.95 հա, սալոր 4.26 հա, ընկույզ 2.3 հա, սերկևիլ 0.7 հա, տանձ 0.6 հա, տխիլ 0.3 հա, թուզ 0.4 հա): 2018թ. նույն ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է 2017թ. հիմնված 10 հապտղատու այգիների մշակում,

աշնանը լրացում և հանձնում սեփականատերերին, ինչպես նաև 8-

10 հապտղատու ուրայգիների հիմնում:

➤ Ընթացքի մեջ է

«Կոշտկենցաղային թափոնների համակողմանի կառավարման համակարգ, Վանաձոր, Հայաստան» ծրագիրը: Ըստ ծրագրի KFW

գերմանական զարգացման բանկի օժանդակությամբ Լոռու մարզում նախատեսվում է կառուցել նոր սանիտարական աղբավայր:

Աղբավայրի կառուցման համար նախնական ընտրված է Քարաձորի համայնքի ցղեպիարևուտք ընկած լանջը, որը գտնվում է Ղուրսալիու Նորիսաշակապետի վարչական տարածքներում:

Ծրագիրը մշակվել է 2012-2014թթ. ERM (Գերմանիա), Infrastruktur & Umwelt (Գերմանիա) ու "ԷՅԹԻԷՄԷՍ Սոլյուշնս" (Հայաստան) ընկերությունների ստեղծած կոնսորցիումի կողմից:

Կառուցվելիք սանիտարական աղբավայրը պետք է ծառայի շմիային Լոռու մարզին, այլև Տավուշի մարզի Դիլիջան քաղաքին: Ըստ նախնական գնահատականի այն ծառայելու է 25

տարի, ավելիքան 1.0մլնտոննաադրընդունելուհեռանկարով: Աղբավայրնունենալուէ 109,000 մ² տարածք, ներառյալպաշտպանիչգոտինևօժանդակտեղամասերը:

Ծրագրիիրագործումընախատեսվումէսկսել 2018 թվականից:

6. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ

6.1 Կրթություն

ՀՀԼոռումարզումգործումեն163պետականհանրակրթականուսումնականհաստատություն, որից68-ը՝ հիմնական, 81-ը՝ միջնակարգ, 11-ը՝ավագ, 1- հատուկ դպրոց և2վարժարան:

2017թ.-ին մարզի դպրոցներում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը կազմում է 8.5/1:2018թ.-ին այդ հարաբերակցությունը կկազմի 8.6/1 (2018թ.-ին կանխատեսվում է աշակերտների թվի աճ):Միջազգային և հանրապետական օլիմպիադաների մարզի մրցանակակիրների թիվը 2017թ.-ին 52 է, նախորդ տարվա նկատմամբ 16-ով ավելի, ուսումը միջազգային կամ ՀՀ ռեյտինգային ԲՈՒՀ-երում շարունակողների թիվը 652 է, նախորդ տարվա նկատմամբ այն նվազել է 128-ով:2018թ.-իննախորդ տարվա նկատմամբ շրջանավարտների թվի նվազման հետ կապված կնվազեն օլիմպիադաների մասնակիցների (մոտ 45 աշակերտ) եւ բուհերում ուսումը շարունակողների քանակը կիջնի 302-ով:

ԸՍՏՄԶՈ-իմարզի որոշ հանրակրթական և նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում առկա են կապիտալվերանորոգման, շուրջօրյաշրամադարարման, կոյուղով, խաղահրապարակներով, մարզադահլիճներովևջեռուցմանկենտրոնացվածհամակարգերովապահովմանխնդիրները, որոնք բացասաբար ենանդրադառնումերեխաներիևդեռահասներիառողջությանվրա: Մասնավորապես՝ Վանաձորի թիվ 13,15,16,18,20,23,28, Գուգարքի ավագ և հիմնական, Դարպասի, Բազումի, Շահումյանի, Ձորագյուղի, Եղեգնուրի միջնակարգ դպրոցները, ինչպես նաև Ալավերդու թիվ 3,5,6, Շնողի, ք. Թումանյանի, Ախթալայի թիվ 1,2 Թեղուրի, Լեռնապարի նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններն ունեն վառարանային ջեռուցում:

2018թ.-ի մարզիգործունեությանծրագրումներառվածենայն միջոցառումները, որոնքնպատակաուղղվածենմարզիկրթականհաստատություններիկառավարմանարդյունավետությանևկրթությանորակիբարձրացմաննուղղվածծրագրերիիրականացմանը:

2018թ.-ինկրթական պետական ոչ առետրային կազմակերպություններին պետական բյուջեից հատկացված գումարը կազմում է 6.750 մլրդ դրամ:

Կիրականացվենհետևյալմիջոցառումները.

1. Նախակրթարաններիթիվը

5-

ովավելացնելուհնարավորությանուսումնասիրությունևիրականացում:

Ներկայումսմարզումգործումէ	34	նախակրթարան,	որից	32-
ըֆինանսավորվումենպետբյուջեից:	Ըստ	ՄԶՈ-ի	ՆՈՒՀ-երի	թիվը

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

Լոռու մարզում հանրապետական միջինից բարձր է 8.1%-ով, սակայն հաճախող երեխաների թիվը ցածր է, զիջելով հանրապետական միջինին 21%-ով:

2018թ.-ին կուսումնասիրվին ախակրթարանների թիվը 5-ով ավելացնելու հնարավորությունը՝ Ալավերդու թիվ 9, Վանաձորի թիվ 9 դպրոցներում, Աքորի, Շնող, Մարգահովիտ համայնքներում: Արդյունքում դպրոցահենն ախակրթարաններում կապահովվի ավագնախադպրոցական տարիքի երեխաների ընդգրկվածության աճն երեխաների հաճախումների թվի ավելացում: Արդյունքում ՆՈՒՀ հաճախող սաների թիվը մարզում կավելանա 140-ով:

2. Մարզում գործող թերբեռնված դպրոցների ռացիոնալացման նուսումնասիրություն

Մարզում գործում են դպրոցներ, որոնք թերբեռնված են նշենքային հզորությունները ռացիոնալ չեն օգտագործվում: Նմանատիպ դպրոցները հիմնականում չունեն ժամանակակից պահանջներին համապատասխանող շենքային պայմաններ և գույքային ապահովվածություն:

Առանձին առարկաներ դասավանդվում են ոչ մասնագետների կողմից:

Թերբեռնված դպրոցներում կիրականացվի ուսումնասիրություն, ռացիոնալացման ենթակա դպրոցների մասով:

Արդյունքում աշակերտները կհաճախեն հարակից,

գույքով և մասնագետ կադրերով ապահովված դպրոցներ:

Կիրականացվի պետական բյուջեի միջոցների ռացիոնալ օգտագործում:

3. ա/Մարզի հանրակրթական դպրոցներում «Սմարթ» դասարանների ավելացում

բ/Մարզ կենտրոնում և տարածաշրջանային կենտրոններում բարձրակարգ մասնագետներով համալրված դպրոցների առանձնացում և օնլայն (առցանց)

դասերի կազմակերպում գյուղական համայնքների դպրոցների հետ:

ա/Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրումը զարգացումը և փոխելով առաջնահերթություն, մարզը 2017թ. հայտարարվել է «Սմարթ» մարզ:

Այդ գաղափարի իրականացման շրջանակներում մարզի

16

հանրակրթական դպրոցներում ստեղծվել են

«Սմարթ»

դասարաններ՝ հագեցած մեծ ժամանակակից տեխնիկական միջոցներով,

բարձր հզորության համակարգիչներով, սմարթ գրատախտակով:

Դասասենյակների վերանորոգումը,

կահավորումը,

համակարգչային տեխնիկայի ձեռքբերումը և կրթական արդյունքների խնայողությունների աշվին:

Կրթության որակը բարձրացնելու նպատակով անհրաժեշտ է մարզում ավելացնել նմանատիպ դպրոցների թիվը:

Հիմնական նպատակն է հանրակրթական դպրոցները նախապատրաստել Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնի, նոր կառուցվող

«Սմարթ»

կենտրոնի և նմանատիպ այլ կառույցների հետ համագործակցության ձևավորմանը

/ուսուցիչների վերապատրաստում, աշակերտներին ուսուցում,
ինքնուրույն հետազոտական և կիրառական գործունեության իրականացումն այլն/:

2018թ. նախատեսվում է 6 «Սմարթ» դասարանների հիմնում՝ Վանաձորի թիվ 1, թիվ 3,
Գյուլագարակի հիմնական, Լեռնապատի, Ալավերդու թիվ 4, Օձունի թիվ 2
և Լեռնահովիտի միջնակարգ դպրոցներում/

հնարավոր է նաև դասարաններում եցող դպրոցների քանակի ավելացում/ -
արժեքը 42.58 մլն. դրամ:

բ/ Մարզում կան շատ դպրոցներ, որոնք թերբեռնված են:
Դրանք հիմնականում գյուղական կամ սահմանամերձ դպրոցներ են:

Չկան անհրաժեշտ քանակությամբ, բարձրակարգ մասնագետներ, դասավանդող անձնակազմ
ըբավարարչի տիրապետում կրթության ժամանակակից մեթոդներին և տեխնոլոգիաներին, դե
ռևս շոշափելի թիվ են կազմում ոչ մասնագետները:

Արդյունքում ընդլայնելով ուսումնական գործընթացում տեղեկատվական-
հաղորդակցման տեխնոլոգիաների՝ որպես ուսուցման և դասավանդման միջոցի կիրառումը,
կստեղծվի բարձրակարգ մասնագետներով համալրված դպրոցների բազա,
կկազմվի ժամանակացույց՝ նախատեսելով շաբաթական առնվազն մեկ դպրոցի հետ հեռավար
ուսուցմամբ դասի անցկացում համացանցի միջոցով:

4. Մարզում ընդհանուր թվով 10 քոլեջների,
դպրոցների և մանկապարտեզների վերակառուցում, հիմնանորոգում և կառուցում
Մարզի միջարք կրթական հաստատությունների շենքային պայմանները բավարարչեն որակյալ
կրթական գործունեություն իրականացնելու համար: Այդ նպատակով նախատեսվում է 2018
թվականին կառուցման,
վերակառուցման և հիմնանորոգման աշխատանքներ իրականացնել մարզի թվով 10
կրթական հաստատություններում:

Արդյունքում՝ կիրականացվեն քոլեջների,
հանրակրթական դպրոցների և մանկապարտեզների շենքային պայմանների բարելավում և որ
ակյալ կրթություն ստանալու համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծում:

5. Մարզում գործող միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ռացիոնալաց
ման հնարավորությունների ուսումնասիրություն և գործողությունների ծրագրի կազմում:

ՀՀ Լեվոն Այվազյանի անվան ժողովրդի միջև 2016
թվականի դեկտեմբերին ստորագրված «Որակավորումների բարելավում ավելի ավաշխատա
տեղերի համար» ֆինանսավորման համաձայնագրի (այսուհետ՝ Համաձայնագիր)
շրջանակներում ՀՀ Գնախարարության կողմից Հայաստանում Եվրոպական միության պատվ
իրակություն առաջարկություն է ներկայացվել Համաձայնագրով նախատեսված նախապայմա
նները և թիրախները փոփոխելու և ՀՀ Լոռու մարզում՝ Վանաձորի և Ստեփանավանի գյուղատնտ
եսական քոլեջներում,

Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղում, գյուղատնտես
ական ուղղվածության միասնական ուսումնական կենտրոն (կլաստեր) ստեղծելու մասին:

Արդյունքում՝ կունենանք կրթության որակի բարձրացում,
որակյալ դասախոսական կազմի և ֆինանսական միջոցների կենտրոնացում:

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

Ուսանողներին ներհոսքայվարձերից և արտերկրից:
Ներկայումս առաջարկությունը քննարկման փուլում է գտնվում:

6.2 Մշակույթ, սպորտ և երիտասարդության հարցեր

ՀՀ մշակույթի նախարարությունը 2018 թվականին իրականացնելու է ՀՀ Լոռու մարզի Քոբայր համայնքի Քոբայրավանք վանական համալիրի սեղանատան, Ալավերդի համայնքի Սանահին վանական համալիրի Սբ Ամենափրկիչ եկեղեցու և Լոռի Բերդ համայնքի Լոռի Բերդ ամրոցի պարսպապատերի վերականգնողական և ենթակառուցվածքների ստեղծման աշխատանքներ:

ՀՀ Լոռու մարզում գործում են 19 մարզադպրոց, 3 մարզական ակումբ, մարզական հասարակական կազմակերպություններ:

Տարբեր մարզական թիմերում նախմբակներում ընդգրկված են մոտ 7000 երեխա: Լոռու մարզը թե հանրապետական և թե միջազգային մակարդակներում միջտաշքի է ընկել իր մարզական հաջողություններով:

Վանաձորում բացվեց ֆուտբոլի ակադեմիա, ինչը նորիս թանկ հանդիսանալու է մարզում ֆուտբոլ մարզաձևի զարգացման գործում:

2011 թ. նոյեմբերից Վանաձորում գործում է Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամ ի Լոռու մարզային կենտրոնը, որին պատակն է մարզի երիտասարդության ակտիվության խթանումը,

երիտասարդական կազմակերպությունների հզորացումը, տարբեր ոլորտներում երիտասարդության մասնակցության ապահովումը,

ինչպես նաև՝ ծրագրերի,

դասընթացների միջոցով մարզաբնակ երիտասարդների կարողությունների ու հմտությունների զարգացումը:

2018 թ.-ին ոլորտի միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված գումարը 366.6 մլն դրամ է:

6.3 Առողջապահություն

Հաշվի առնելով մարզի առողջապահության ոլորտի ներկա իրավիճակը, առողջապահական ծառայությունների մատչելիության ու տրակիբար ծրագրում մարզում սահմանվել է որպես ՄԶՌ-ի ոլորտային գերական պատակ:

Այս նպատակին է միտված առողջության առաջնային պահպանման մակարդակի, առաջնային և երկրորդային բուժօգնության բուժօգնության ոլորտների շենքային պայմանների և նյութատեխնիկական բազայի բարելավման, կադրերի վերապատրաստման տարափոխիկ հիվանդությունների և ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման ու ժեղացման ուղղությունները:

2018 թ.-ին ոլորտում իրականացվող միջոցառումները նպատակաուղղված են.

- Համայնքային և մարզային մակարդակներում կառավարման, մոնիտորինգի և վերահսկողության բարելավմանը
- Ազգաբնակչությանը ցուցաբերվող բուժօգնության որակի և մատչելիության շարունակական բարձրացմանը

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

- Բնակչության ոչ վարակիչ հիվանդություններով հիվանդացության և մահացության կրճատմանը
- Սոցիալական հատուկ նշանակություն ունեցող և տարափոխիկ հիվանդությունների կանխարգելմանը
- Շտապ բուժօգնության մատչելիության և ապասարկման որակի բարելավմանը
- Երեխաներին և դեռահասներին ցուցաբերվող բուժօգնության որակի և մատչելիության շարունակական բարձրացմանը
- Նորածինների առողջության բարելավմանը, նորածնային հիվանդացության և մահացության կրճատմանը, մայրական մահացության կրճատմանը
- Վաղի ասակի երեխաների հիվանդացության և մահացության իջեցմանը, առողջ աճի և զարգացման ապահովմանը

ՀՀ տարածքում

2017թ.

ներդրվել է էլեկտրոնային առողջապահության միասնական տեղեկատվական համակարգ (armed.am)՝ ազգաբնակչության բուժօգնության որակի և մատչելիության ապահովման, ինչպես նաև կոռուպցիոն ռիսկերի վերացման նպատակով:

Գործող էլեկտրոնային առողջապահության համակարգի շարունակական բարելավում ՀՀ Լոռու մարզի առողջապահական հաստատություններում:

2018թ.-ին մարզում կիրականացվեն 5.994 մլրդ դրամի աշխատանքներ, այդ թվում.

- ✓ մարզի առողջապահական ընկերությունների կանխատեսվող բյուջեն, ներառյալ պետական պարտքերը վճարովի ծառայությունները)
- ✓ առողջապահական ընկերություններին նոր ժամանակակից սարքավորումներով հագեցում և նոր ծառայությունների ներդրում
- ✓ 2018

թվականին վճարովի ծառայությունների գները սահմանել շուկայական գներին համապատասխան/ոչ պակաս սոցիալական փաթեթով մատուցված ծառայությունների գների/

✓ Բժշկական կադրերով համալրում՝ կազմակերպելով դինամիկ սերնդափոխություն:

Առողջապահական կազմակերպությունների տարեկան բյուջեի մեջ վճարովի ծառայությունների տեսակարար կշիռը 31.12.2017թ.-ի դրությամբ 16.6 է, տարեսկզբի 13.8-ի համեմատությամբ:

2018թ.-ին նախատեսվում է վճարովի ծառայությունների աճ շուրջ 12%-ով, 2017թ.-ի համեմատ կամ կդառնա 851.6 մլն դրամ:

6.4 Սոցիալական ապահովություն

Լոռու մարզում ընտանեկան եւ սոցիալական նպաստ ստացողների թիվը 19443 է, եռամսյակային հրապատ օգնություն ստացող ընտանիքների քանակը՝ 968 (միջին ամսական), կենսաթոշակառուների թիվը 50874, հաշմանդամների թիվը՝ 18449: Ըստ ՄՁՌ-ի ՀՀ մարզերից ամենաշատ կենսաթոշակառուներ եւ հաշմանդամներ բնակվում են Լոռու մարզում:

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

2018թ.-ին սոցալաշտպանության բնագավառում նախատեսվում
7.34 մլրդ դրամի աշխատանքների իրականացում, այդ թվում՝ ընտանեկան եւ սոց. նպաստների,
հրատապօգնության վճարումներ:

2018թ.

ՄԶՌ-

ի սոցիալական ապահովության ոլորտի ուղղություններով առաջարկված 3 ծրագրերում ոլորտային
նպատակ է դիտվում բնակչությանը մատուցվող սոցիալական ծառայությունների մատչելիությ
ան ապահովումը

և որակի բարձրացումը:

Ծրագրերի կենսագործմանը կուղղորդվեն Լոռու մարզում սոցիալական ծառայություններ մատ
ուցող կառույցների համակարգի գործունեության արդյունավետությանը որակի բարձրացմա
նը միտված նյութատեխնիկական պայմանների բարելավումը

/առաջարկվել է՝ «Լոռու

**մարզում սոցիալական ծառայություններ մատուցող տարածքային մարմինների
շենքային պայմանների բարելավում և սոցիալական տարբեր ծառայությունների
գործունեության կազմակերպում և համակարգում»** թիվ 1 ծրագիրը/,

Սոցիալական ապահովության բնագավառի մասնագետների շարունակական վերապատրաս
տումը, Սոցիալական սպասարկման բնագավառի մատչելի միջավայրի ապահովումը
/առաջարկվել է՝ «Լոռու մարզի քաղաքային համայնքների մշակութային և սպորտային

կենտրոններում թեքահարթակների կառուցում» թիվ 2 ծրագիրը/, Աջակցու
թյուն բնակարանային ապահովման քաղաքականությանը
/առաջարկվել են՝ «**Զոհված կամ հաշմանդամ դարձած զինծառայողների ընտանիքների բնա**

կարանային ապահովում» թիվ 3 ծրագրերը/:

Ծրագրային աշխատանքների իրականացման համար ցանկալի է,
որ բացի պետական բյուջեի միջոցներից լինեն նաև որոշակի ներդրումներ միջազգային,
դոնոր և մասնավոր կազմակերպությունների կողմից, որոնք կնպատակաուղղվեն ՄԶՌ-
ով ոլորտում նախատեսված աշխատանքների իրականացմանը:

2018թ.

սոցիալական ծառայությունների մատչելիությունն ու որակը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ
է ընդլայնել սոցիալապես խոցելի խմբերին ուղղված աջակցության ծրագրերը,
մասնավորապես բարելավել կարիքավոր ընտանիքների, անօգնական տարեցների,

հաշմանդամություն ունեցող անձանց և գործազուրկների պաշտպանվածությունը:

Բազմամյա ծրագրերի իրականացման համար նախատեսվում են իրականացնել ընդգրկուն աշ
խատանքներ,

որոնցում կարևորվում են և սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններ
ի շարունակական աջակցության ցուցաբերումը:

Պետությունը ուղղորդված և կանոնակարգված աշխատանքների իրականացումին տեգ
րված սոցիալական ծառայությունների համակարգի կայացման ուղղությամբ,
որը ՄԶԳ ծրագրով նախատեսված աշխատանքներից է,

որի իրակա-

նացմամբ Լոռու մարզում արմատապես կլուծվի այդ կառույցների շենքային պայմանների բարել
ավման հիմնախնդիրը:

2018թ.

սպասելիքները մեծ են,

քանի որ պետական ծրագրային աշխատանքներում Լոռու մարզում Համալիր կենտրոնների ձև
ավորումը օրակարգային է.

Վանաձորում վերանորոգվել է համալիր կենտրոնը,

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

Տաշիրում այն ընթացքի մեջ է, իսկ մյուս տարածաշրջանային կենտրոններում՝ Սպիտակում և Ստեփանավանում՝ կառուցում, Ալավերդիում տրամադրված տարածքների վերապրոֆիլավորում: Պետական քաղաքականության հիմքում դրված է որակյալ համալիր սոցիալական ծառայությունների մատուցումը, որի իրականացման համար շատ է կարևորվում և անսոցիալական ծառայություններ մատուցող ատույցների /պետական, ոչ պետական/ համակարգչային տեխնիկայով հագեցվածությունը և համացանցային կապով ապահովումը:

Որակյալ սոցիալական ծառայություններ մատուցելուն ախապայման է բնագավառում ներգրավված սոցիալական աշխատանքի մասնագետների մասնագիտական հմտությունների շարունակական կրթությունը:

2018թ. զբաղվածության արդյունավետությունը բարձրացնելու, գործազուրկների և աշխատանքի նտրողների համար աշխատանքի նարավորությունները մեծացնելուն պատակով ՀՀ կառավարությունը կշարունակի իրն պատկամետ քաղաքականությունը:

ՄԶՌ առաջարկվել է նաև տարեցների և հաշմանդամություն ունեցող անձանց հիմնախնդիրների լուծմանն ուղղված քաղաքային համայնքների մշակութային և սպորտային կենտրոններում թեքահարթակների կառուցումը:

2018թ. նորորակ էսպասվում հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հավասարի նարավորությունների ապահովման հարցում, այդ կնկալելի է ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերին ախարարության թիրախավորված է տարեկան միջոցառումների ծրագրից ներկայում:

Կարևոր նշանակություն ունի զոհված կամ հաշմանդամ դարձած զինծառայողների, ինչպես նաև և փախստականների ընտանիքների բնակարանային ապահովման ծրագրերը: Փախստականների հարցում դեռևս տեղաշարժ կա, իսկ զոհված կամ հաշմանդամ դարձած զինծառայողների բնակարանային ապահովման հարցում շնորհիվ ՀՀ նախագահի հանձնարարականի և ՀՀ կառավարության 10.08.2017թ. թիվ 1016-Ն որոշման 2-րդ կետի պահանջների զգալի առաջընթաց է գրանցել 2018թ. սպասելիքները մեծ են:

7. ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ

7.1 Տրանսպորտի ճանապարհաշինություն

Լոռու մարզի ավտոմոբիլային ճանապարհների երկարությունը կազմում է 891.1 կմ, այդ թվում՝

- միջպետական նշանակության՝ 218.9 կմ
- հանրապետական նշանակության՝ 264.3 կմ
- տեղական նշանակության՝ 407.9 կմ

Մարզում կան՝

- կամուրջներ և կամրջային անցումներ - 175 հատ

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

- ավտոմոբիլային թունելներ- 5 հատ

Մարզով անցնող միջպետական նշանակության ավտոճանապարհները կազմում են Հայաստանի Հանրապետության միջպետական ավտոճանապարհային ցանցի 12.4%-ը:

Ըստ ՄՁՌ-ի մարզում լավ գնահատական ունեցող մարզային /տեղական/ նշանակության ա/ճանապարհների կշիռն ընդհանուրի նկատմամբ կազմում է 11.4%, բավարար՝ 28.8%, վատ վիճակի՝ 59.8%: Շահագործվող կամուրջներից առավել նշանակալի են վեցը, որից երեքը գտնվում են Մ6-ի վրա:

Մարզում առկա հատուկ տեխնիկայի քանակը բավարար չէ անհրաժեշտ քարաթափումների և սողանքների հետևանքների վերացման, ինչպես նաև սանիտարահիգիենիկ վիճակի բարելավման ապահովման համար:

ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարության և Լոռու մարզպետարանի կողմից ՀՀ պետական բյուջեով և այլվարկային միջոցներով 2018թ.-ին ՀՀ Լոռու մարզում պլանավորվել է իրականացնել 7,359 մլրդ. դրամի աշխատանքներ, որից.

783.3 մլն. դրամ պետբյուջեի միջոցներով.

- Սրբեմանավանքաղաքի Սոս Սարգսյան-Միլիոնի փողոցի հիմնանորոգում,
- Սրբեմանավանքաղաքի Գ. Նժդեհի փողոցի հիմնանորոգում,
- Ալավերդի քաղաքի Հ.Թումանյանի փողոցի հիմնանորոգում,
- Մարզային նշանակության ա/ճանապարհների պահպանում և շահագործում

6575.7 մլն դրամ՝ վարկային միջոցներով.

- Մ-6 Վանաձոր-Ալավերդի-Վրաստանի սահման միջպետական նշանակության ճանապարհի 38.45 կմ երկարությամբ ճանապարհահատվածի վերականգնում և բարելավում (առաջին փուլի ավարտը նախատեսված է 2018թ. վերջին):

Մարզում գործում են

62

ներմարզային կանոնավոր ուղևորափոխադրումների երթուղիներ, որոնք սպասարկվում են 14 կազմակերպությունների կողմից: Ներքաղաքային կանոնավոր ուղևորափոխադրումներ իրականացվում են մարզի խոշոր 3 քաղաքներում:

Ըստ ՄՁՌ-ի, ճանապարհային ցանցի անբավարար վիճակի եւ ուղևորահոսքի սակավության պատճառով մարզի 6 (Դաշտադեն, Հովնանաձոր, Քարաբերդ, Կաճաճկուր, Ծաղկաշատ և Ձորագյուղ) փոքր համայնքներից կանոնավոր ուղևորափոխադրումներ չեն իրականացվում:

Մարզի ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային տրանսպորտով սպասարկվող բնակավայրերի թվի ավելացման հետ կապված.

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետությունում միասնական երթուղային ցանցի ստեղծման տեխնիկական առաջադրանքի, 2018թ.-ից

նախատեսվում է մարզի խոշոր քաղաքներից կամ մարզկենտրոնից դեպի երևան (կամ մարզկենտրոն ընդհանուր շրջանակավայրերին կապող) երթուղիների սպասարկման համար հայտարարել մրցույթներ մեկ փաթեթով:

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

Արդյունքում հնարավոր կլինի ընտրել մեկ փոխադրող, որը կսպասարկի մարզի ինչպես շահութաբեր, այնպես էլ չշահութաբեր երթուղիներն ամբողջովին: 2018թ.-ին նախատեսվում է այդ չսպասարկվող բնակավայրերի թիվը նվազեցնել 1-ով և 42 բնակավայրեր, որոնք ասֆալտապատ ճանապարհով կապված չեն հիմնական մայրուղուն հիմնանորոգումների արդյունքում հասցնել 40-ի:

7.2 Խմելու ջրամատակարարումն ջրահեռացում

Մարզի բնակչությանը կայուն, մատչելիև որակյալ խմելու ջրամատակարարման բարելավումը ուրտիզարգացման նպատակ ներից է: Մարզի համայնքների շուրջ 65-70%-ում գործում է շուրջօրյա ջրամատակարարում:

ՄՁՌ-ի

ուրտրի հիմնախնդիր է հանդիսանում ջրամատակարարմանն ջրահեռացման համակարգերի մշակվածությունը: Ջրամատակարարման խնդիր ունի մարզի բնակչության 2.1%-ը, իսկ ջրահեռացման խնդիր ունեցող բազմաբնակարան շենքերում ապրող բնակիչները կազմում են մարզի բնակչության 3.0%-ը:

ՀՀ Լոռու մարզում Հայ-Գերմանական համագործակցության ծրագրի շրջանակներում KFW

բանկի ֆինանսավորմամբ մարզի բնակավայրերի ջրամատակարարմանն ջրահեռացման համակարգերի բարելավմանն ուղղված նախագծային աշխատանքներն ավարտին են հասցվել, որտեղներառված են

Վանաձոր քաղաքի որոշ թաղամասերի դեռևս չվերականգնված գոտիների եւ մարզի թվով 9 գյուղական համայնքների ջրամատակարարման համակարգերի վերականգնման աշխատանքները: 2018 թվականին նախատեսված է շինարարական աշխատանքների մեկնարկը:

2018թ. նախատեսվում է իրականացնել խմելու ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգերի բարելավմանն ուղղված աշխատանքներ «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի եւ ՀՀ կառավարության աշխատակազմի «Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ –ի միջոցներով:

7.3 Գազամատակարարում

Լոռու մարզն ունի 56 համայնք, որից 7 քաղաքային բնակավայրում են գտնվում 49 բացառապես գյուղական բնակավայրերից կազմված համայնքներ, որոնք բաշխված են 5 տարածաշրջանների մեջ: Առ 01.01.2018թ. դրությամբ մարզում առկա է գազաֆիկացված 50(89.3%) եւ չգազաֆիկացված 6(10.7%) համայնք: Գազաֆիկացված չէ նաև 29 բնակավայր:

Ըստ ՄՁՌ-ի ՀՀ Լոռու մարզի 107 համայնքներից գազաֆիկացված էր 83 համայնք (77.6%), որտեղ բնակվում էին մարզի բնակչության շուրջ 97.0%: Անհրաժեշտ է լուծել լավ 24 համայնքների (22.4%) գազաֆիկացման խնդիրը, որտեղ բնակվում է մարզի բնակչության շուրջ 3.0%:

2018թ.-ին ոլորտում նախատեսվում են կապիտալ ծրագրեր, բնական գազի կենցաղային հաշվիչների ել գազի վթարային անջատիչ և փուլային բացում անային սարքերի տեղադրման աշխատանքներ՝ 146.96 մլն դրամ ընդհանուր ծեօով:

7.4 Էներգետիկա

Մարզի բոլոր բնակավայրերը միացված են էլեկտրական ցանցերին և ապահովված են հիմնականում անխափան և առանց լուրջ վթարների էլեկտրամատակարարմամբ:

2018թ.-ին մարզում նախատեսված է 4.211 մլրդ. դրամ արժողությամբ ծրագրերի իրականացում:

Վերակառուցման և զարգացման միջազգային (ՎԶՄԲ) բանկի վարկային ծրագրերով կիրականացվեն «Վանաձոր-1» 110/10/6

կՎԷՆԹակայանի վերակառուցման և «Լավար-Նոյեմբերյան» 110

կՎՕդային գծերի կառուցման աշխատանքներ:

Պետբյուջեի ֆինանսավորմամբ կիրականացվեն «Լոռի-1» հողմակայանի թիվ 2 և թիվ 3 գեներատորների վերանորոգման և սպասարկման աշխատանքներ:

«ՀԷՑ» ՓԲԸ-ին երդրումային ծրագրով կիրականացվեն Ճոճկան, Արճիս-Շնող, Ստեփանավան-Արմանիս,

Դսեղ համայնքները սնող միջին և ցածր ճնշման գազատարերի վթարային հատվածների կապի տալիս ծրագման, ԳԿԿ շենքերի կապիտալ ծրագման,

կենցաղային հաշվիչների և վթարային անջատիչ ազդանշանային սարքերի տեղադրման աշխատանքներ:

8. ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մարզի քաղաքաշինության ոլորտի հիմնախնդիրները կապված են բնակավայրերի քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի մշակման, հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների շենքերի սեյսմակայունության բարձրացման և վերանորոգման, առողջապահական օբյեկտների կառուցման և վերանորոգման, մշակութային, նախադպրոցական, մարզական օբյեկտների, բազմաբնակարան շենքերի հիմնանորոգման, 3-րդ աստիճանի վթարայնություն ունեցող

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

բազմաբնակարան բնակելի շենքերի ամրացման, բազմաբնակարան շենքերի վնասվածության աստիճանի որոշմանն ապատակով հետազննումն երիանց կացման, բնակավայրերի բարեկարգման, բազմաբնակարան շենքերի կառավարման գործին պետական աջակցության, քաղաքաշինության ոլորտի գործընթացի հստակեցման, իրավասու մարմինների վարչարարության, թույլտվությունների, եզրակացությունների տրամադրաման պարզեցման, ինչպես նաև քաղաքաշինական այլ խնդիրների հետ:

Մարզում հիմնախնդիր է մնացել աղետի գոտու գյուղական բնակավայրերում անօթեւան մնացած 345 ընտանիքի բնակապահովման հարցը:

3-րդ աստիճանի վթարայնություն ունեցող բազմաբնակարան բնակելի շենքերի ամրացումը, բազմաբնակարան բնակարանային ֆոնդի վերականգնումը, բակերի բարեկարգումը, կոմունալ ենթակառուցվածքների վերանորոգումը, միավորված համայնքների համակցված գլխավոր հատակագծերի ելնարարական օբյեկտներին ախտազննախահաշվային փաստաթղթերի կազմումը քաղաքաշինության ոլորտի զարգացմանն ապատակներ են:

2018թ.-ին մարզում բնակարանաշինության, կրթական, մշակութային և մարզական օբյեկտների հիմնանորոգումների համար նախատեսված ներդրումները կազմում են շուրջ 2.6 մլրդ դրամ:

9. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

9.1 Տարածքային կառավարում

ՀՀ պետական բյուջեի ցմարզ պետարանի ապարատի պահպանման ծախսերի և ենթակա կրթական և մշակութային ՊՈԱԿ-ների նհատկացված գումարների վերաբերյալ /2017-2018թթ./

	2017թ. փաստացի	2018թ. նախատեսված	2018թ.-ին 2017թ.-ի նկատմամբ /հազ. դրամ/	2018թ.-ին 2017թ.-ի նկատմամբ /%-ով/
ՀՀ Լոռու մարզ պետարանի աշխատակազմի պահպանում	571776.0	583681.0	+ 11905.0	102.1

Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների հատկացված գումար, որից՝	6863386.4	6765837.9	97548.5	98.6
ա/ Կրթական ոլորտի	6847222.3	6750736.6	- 96485.7	98.6
բ/ Մշակութային ոլորտի	16164.1	15101.3	- 1062.8	93.4

Մարզպետարանի ապարատի պահպանման ծախսերը 2017 թվականին փաստացի կազմել է 571776.0 հազ. դրամ: 2018 թվականին նախատեսված է 583681.0 հազ. դրամ, կամ ավելացել է 11905.0 հազ. դրամով /աճ՝ 2.1%-ով/, որը հիմնականում պայմանավորված է աշխատավարձերի բնականոն աճով:

Կրթության ոլորտի պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների հատկացված փաստացի գումար 2017 թ.-ին կազմել է 6847222.3 հազ. դրամ: 2018 թ.-ի համար նախատեսված է 6750736.6 հազ. դրամ, կամ նվազել է 96485.7 հազ. դրամով /նվազում՝ 1.4%/: Նվազեցումը պայմանավորված է համընդհանուր ներառական կրթության անցմամբ և ֆինանսավորման կարգի փոփոխությամբ:

Մշակութային ոլորտի պետական ոչ առևտրային կազմակերպության/Լոռի-Փամբակի երկրագիտական թանգարան/ պահպանման ծախսերը 2017 թ.-ին փաստացի կազմել է 16164.1 հազ. դրամ, 2018 թվականին նախատեսված է 15101.3 հազ. դրամ, կամ նվազել է 1062.8 հազ. դրամով /6.6 տոկոս/:

Մարզում 2018 թ. տարածքային կառավարման ոլորտում նախատեսվում է ապահովել հետևյալ արդյունքները.

- ✓ օրենսդրությամբ մարզպետին վերապահված լիազորությունների արդյունավետ իրականացում
- ✓ տարածքային կառավարման հայեցակարգով նախատեսված մարզային նոր կառույցների (մարզային խորհուրդներ, հիմնադրամներ) ձևավորում,
- ✓ մարզպետարանի աշխատակազմի աշխատատեղերի կահավորում և տեխնիկական հագեցում, տեղեկատվական, կառուցվածքային կառավարչական գործառույթների բարելավում,
- ✓ մարզպետարանի աշխատակազմի, ՏԻՄ-երի և ՀԳՄ տարածքային ստորաբաժանումների փոխհարաբերությունների սերտացում,
- ✓ մարզպետարանի քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստումների շարունակում,
- ✓ մարզպետի կողմից իրականացնել իրավական և մասնագիտական վերահսկողություն տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից իրականացվող լիազորությունների իրականացման նկատմամբ,

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

✓ մարզպետարանի և համայնքապետարանների մասնագետների, մարզային ռազմավարության իրականացման սուբյեկտների շարունակական մասնագիտական վերապատրաստումների իրականացում՝ սուբյեկտների թվի 25 %-ի չափով,

✓ մարզում չօգտագործվող պետական և համայնքային գույքի հաշվառումը, ըստ պիտանելիության աստիճանի դասակարգումը և իրականացվելիք ծրագրերի համար որպես արտադրական և գրասենյակային տարածքներ օգտագործելու համար սեփականատերերի հետ քննարկումների կազմակերպումը,

✓ մարզպետարանի և ՏԻՄ-երի, մասնավոր հատվածի միջև համագործակցության մակարդակի բարձրացումը:

9.2 Տեղական ինքնակառավարում

2017թ. ՀՀ Լոռու մարզի համայնքներում 1 շնչին ընկնող սեփական եկամույնները (221.1 հազ. մարդ) փաստացի կազմել է 8.4 հազ. դրամ, 8.5 հազ. դրամ դրամ պլանավորված իրականաց, 2018թ. համարն ախապեսվել է 10.5 հազ. դրամ կամ մարզում բնակչության 1 շնչի հաշվով սեփական եկամույնները 2018թ. ին պլանավորվում է ավելացնել 25%-ով:

Լոռու մարզի համայնքների սեփական եկամույնները 2017թ. համարն ախապեսվել է 1,867,661.3 հազ. դրամ, փաստացի կարարումը կազմել է 1,852,849.9 հազ. դրամ, իսկ 2018թ. համարն ախապեսվել է 2,315,227.4 հազ. դրամ, որի աճը 2017թ. պլանին կարմամբ 23.4% աճ, իսկ 2017թ. փաստացի ին կարմամբ 25.0% աճ և ընդհամենը եկամույնների մեջ սեփական եկամույնների տեսակարար կշիռը նախապեսվել է 33.6%:

2018թ. տեղական ինքնակառավարման ոլորտի առաջնահերթություններն են.

- ✓ համայնքների խոշորացման գործընթացի կազմակերպումը,
- ✓ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, համայնքապետարանների աշխատակազմերի տեխնիկական և մասնագիտական հմտությունների զարգացումը,
- ✓ համայնքների զարգացման ծրագրերի համապատասխանեցումը մարզի զարգացման ռազմավարությանը.
- ✓ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունների որակից բնակչության բավարարվածության աստիճանի բարձրացումը,
- ✓ համայնքների բյուջեների սեփական եկամույնների աճի ապահովումը նախորդ տարվա համեմատ,
- ✓ համայնքապետարանների աշխատակազմերի գործունեության արդյունավետության բարձրացում, մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավումը,
- ✓ համայնքների զարգացման գործընթացներում քաղաքացիական հասարակության մասնակցության ապահովումը,

- ✓ աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների որակի բարելավումը և հասանելիության ապահովումը:

9.3 Քաղաքացիական հասարակություն

2018 թվականին ընթացքում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության թափանցիկության և հրապարակայնության ապահովելուն պատկվում արգելափակումներ են հանդիսանում, ՏԻՄ-երի, ՁԼՄ-ների և մարզի հասարակական կազմակերպությունների համագործակցությամբ նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները.

- մարզում գործող ՁԼՄ-ների և հասարակական կազմակերպությունների հետանհրաժեշտ համագործակցության կազմակերպում՝ հանրային իրազեկման աշխատանքներն առավել արդյունավետ դարձնելուն կատառումներով,
- պարբերաբար կազմակերպել հանրային քննարկումներ՝ հանրային կարևորություններ կայացնող հարցերի առնչությամբ,
- ապահովել մարզպետի, մարզի համայնքների ղեկավարների, ավագանու անդամների կողմից հանրությանը ներկայացվող հաշվետվությունների, ինչպես նաև մարզի տարեկան գործունեության ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրագործման վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիությունը,
- ապահովել մասնակցային կառավարումը և հասարակական կազմակերպություններին, քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչներին և բնակիչներին մասնակցեցնել որոշումների ընդունմանը և բարձրացնել հանրության իրազեկվածության աստիճանը,
- շարունակել մարզպետարանի և համայնքների պաշտոնական ինտերնետային կայքերի հնարավորությունների կատարելագործման ուղղությամբ տարվող աշխատանքները,
- մարզպետի, նրա տեղակալների և մարզպետարանի կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարների՝ համայնքների կատարվող այցելությունների լուսաբանման աշխատանքների շարունակական կազմակերպում:

9.4 Արտակարգ իրավիճակների բնակչության եւ տարածքների պաշտպանություն

Լոռու մարզը՝ աղետների առումով, գտնվում է բարձր ռիսկային գոտում, որը լուրջ սպառնալիք է ազգաբնակչության, մարզի և համայնքների կայուն զարգացման համար: Աղետների ռիսկի կառավարման (ԱՌԿ) կարողությունների զարգացումը կարևոր նախադրյալ է համայնքի անվտանգ լինելու համար:

Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության ոլորտում 2018 թվականի հիմնական միջոցառումներն են՝

- Համայնքների կողմից աղետների ռիսկի կառավարման պլանի մշակում
- ԱՌԿ պլանից բխող ծրագրերի մշակում

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների պատրաստվածության բարձրացման նպատակով 2018 թվականին անց են կացվելու ուսումնավարժություններ:

Մյուս հիմնախնդիրը զարնային հնարավոր հեղեղումների կանխարգելումն է, որին պատակով մարզի տարածքում պետք է կատարվեն գետերի հունների, հեղեղատարների մաքրման և ափապաշտպան կառույցների վերանորոգման աշխատանքներ: 2018թ. նախատեսվում է համայնքների բյուջեների միջոցներով իրականացնել հեղեղատարների մաքրման և նորոգման աշխատանքներ:

10. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ

Լոռու մարզի 2018 գործունեության ծրագրի համար կարևորվում է մշտադիտարկումը, որը կիրականացվի մարզային վարչակազմի կողմից՝ մոնիտորինգի և գնահատման (ՄԳ) համակարգի միջոցով: ՄԳ համակարգը կվերահսկի Ծրագրի կատարումը, կամփոփի 2018 թվականի գործունեության արդյունքները՝ ՄՀՌ նպատակներին հասնելու առումով:

Մոնիտորինգի տարեկան հաշվետվությունը կամփոփի տարվա ընթացքում նախատեսված բոլոր միջոցառումների վերաբերյալ ՄԳ համակարգից ստացված արդյունքները: Այն կներառի հետևյալ գլխավոր բաժինները.

1. տարեկան ծրագրի շրջանակներում իրականացված միջոցառումները, կատարված ծախսերը և արդյունքները,
2. հաջորդ տարվա հիմնախնդիրները, այդ թվում՝ քաղաքականությունների ուրվագծումը:

ՄԳ տարեկան հաշվետվությունը պատրաստելուց հետո կկազմակերպվի ՄԳ արդյունքներն ամփոփող խորհրդակցություն, որին կմասնակցեն ինչպես մարզի խորհրդի, այնպես էլ քաղաքացիական հասարակության և դոնոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:

11. ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ

Լոռու մարզի 2018թ.-ի գործունեության ծրագրի ընդհանուր ֆինանսավորումը կազմում է 59.99 մլրդ. դրամ, որից

հազ. դրամ

	ԸՆԴԱՄԵՆԸ՝ 2018թ.	59,991,915.9
	որից՝	
1	ՀՀ պետական բյուջե, այդ թվում՝	34,631,882.4
	սեփական միջոցներ	21,271,860.4
	վարկային միջոցներ	13,360,022.0
2	Միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	352,234.5
3	Համայնքային բյուջե	287,189.0

ՀՀ Լոռու մարզի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր

4	Մասնավոր ներդրողներ	20,980,360.0
5	Այլ աղբյուրներ	3,740,250.0